

Թէ հազար գունդգուն փետուր
 Բերած ինձ խաղիւթ կու տան
 Չուրախանար սիրտ բաժանելոյս յընկերաց :
 Թէ շաքարն է մաղած շաղուած
 Բերած ինձ կերակուր կու տան ,
 Չուրախանար սիրտ բաժանելոյս յընկերաց :
 Թէ զպղպուլն ու զղումբին
 Ինձ երգասաց կու տան ,
 Չուրախանար սիրտ բաժանելոյս յընկերաց :
 Թէ հազար թախտի հուքմն տան
 Բա հարուր հազարի տէր այնեն ,
 Չուրախանար սիրտ բաժանելոյս յընկերաց :
 Թէ հազար ինձ մէջլիս դընեն
 Վաղցր երգով զիս զուարճացնեն ,
 Չուրախանար սիրտ բաժանելոյս յընկերաց :
 Թէ հազար ինձ ծառայ բերեն
 Ինձամար հեծել ձիաւոր ,
 Չուրախանար սիրտ բաժանելոյս յընկերաց :
 Թէ դարպաս մեր շենած ոսկով
 Օտարդարած անգին մարգարտով ,
 Չուրախանար սիրտ բաժանելոյս յընկերաց :
 Թէ հնար ու ճարակ լինէր
 Ինձ ելնել ի նեղ զնտանէս ,
 Յայնժամ ուրախանայր սիրտ բաժանելոյս յընկերացս :
 Թէ լինէր ու թուչի , բարձրանայի տեսանել զերամս ,
 Յայնժամ ուրախանայր սիրտ բաժանելոյս յընկերացս :
 Բո խառնիմ ի յերամս :
 Բո՛ղ զարթնում ի քնոյ , զերդ տղայ մօր գրկի ի քուն ,
 Եւ օրհնեմ զԲոտուած կենդանի :
 Դրաց զիս ի յերամս :

Նկարագրութիւն քաղաքին Եւրոպայ
 և մեծ գետնաշարժիկն որ եղաւ յա-
 մին 1859 :

(Տես նրեւ 146)

Բո՛ղ այս ամենայն պատճառներ մէկ
 տեղ բերելով՝ կ'ըսեմք որ Կարնոյ գա-
 ւառին մէջ գետնաշարժն պակաս չէ .
 ամէն տարի երկու երեք անգամ սա-

սանութիւնը կ'ըլլան , է որ թեթեւ ,
 է որ սաստիկ . որոց քանի մը գլխաւոր-
 ները պիտի յիշատակեմ :

Եր դարուն հասած ծերեր , որ
 ութսուն կամ իննսուն կը հաշուեն ի-
 ռենց տարիքը , կը պատմեն որ ասկէ դար
 մը յառաջ սոսկալի սասանութիւն մ'է-
 շեր է Կարնոյ գաւառը , մասնաւորա-
 պէս քաղաքը . աւագ շաքաթէն սկսեալ
 մինչև վերացման խոջին պահքը ան-

Լճիկն նոր տարին սկսածին պէս յունվար ամսոյն մէջ կէս գիշերին բաւական բայց անփնաս սասանութիւն մ'եղաւ քաղաքը, երկու անգամ ալ թեթեւ հետեորդներ ալ ունեցաւ, ու դադրեցաւ: Ապա ի Նասեն գաւառ աւելի սաստիկ եղեր էր այս շարժս, որ երկու ամիս տեւեր էր շարունակութեամբ, բայց մեղմ ըլլալուն համար երեւելի փնասներ չէր պատճառեր: Վարունն՝ ապրիլ ամիսէն սկսեալ տըխուր օգ մը, ուժգին հովեր ու մրիկներ, երկինք մթապատ ամպերով, գունիւն, որոտումն, խիստ փայլատակունք և յորդ անձրևներ շարունակեցին. այն պէս որ երկրագործք հազիւ միջոց գրտան գարին և ցորենը սև հողուն աւանդ տալու արօրադրութեամբ: Այիս ամսոյն սկիզբները սկսաւ արևն իր պայծառ դէմքը ցուցնել. դաշտ ու լեռներ կանանչ գունով զարդարեալ՝ ամենայն արարածոց սիրտը ի զբօսանս կը հրապուրէին. քիչ ատենէն փարատեցան մառախլապատ ամպերն, դադարեցան ամպրոպներ. ամէն մարդ կը զուարճանար միամիտ սրտիւ: Բայց երբ ամսոյն վերջերը մօտեցան, հարաւային կողմէն սկսաւ սև ու միգապատ ամպ մը պատել երկնից երեսը. որուն միջէն Նիւրակնեան լեռներու վերայ տխուր ու ահաւելի որոտումներ կը լսուէին. արտաքոյ կարգի գիշեր մը յորդ անձրևով լուսացաւ, առտուն մէքն ու մշուշն քաղաքին վերայ պատած սգաւոր օգ մը կը ցուցնէր. ժամն տասն ու երկուս և կէս եղածին պէս՝ խիստ շարժումն եղաւ տարուբերելով, անկէ ետքը երկու հեղալ թեթեւ շարժեց ու անցաւ: Ապա կայն ինչպէս վերը ըսի այսպիսի շարժեր սովորական ըլլալուն համար շատ քիչ ու վախկոտ անձանց միայն ազդեցութիւն մը ըրին. ի հասարակի ամէնքն ալ շարժին ատեն քիչ մը սարսեցան ու շուտ մը մոռցան չեղածի պէս: Լճիկէ ետք ամպերն շատցան, հովերն դադարեցան և երեկոյն սկսաւ յորդ անձրև գալ մինչև կէս գիշերը, վերջը երկինք իր ամպերը մերժեց, պարզե-

ցաւ, ու պայծառ առաւօտ մը լուսացաւ. օդուն բարեխառնութիւնն հոգի կու տար ամենայն ջնջաւութեան հետ, միայն թէ հով չկար, և երկինք որքանալ ըստ մեծի մասին պարզ էր, հարաւային լեռներուն վրայ խայծ խայծ ամպեր կը պտըտէին. օրն ըստ պատշաճին մեծ տօնախմբութեւ հանդէսն ունէր: Բրիտտոսի համբարձման յերկինս. քրիստոնեայք իրենց կրօնական պաշտօնները եկեղեցիներու մէջ կատարելէն ետքը, ըստ սովորութեան իւրեանց՝ քաղաքէն դուրս զբօսանքի ելեր էին, ոմանք դէպ ի լեռները և ոմանք ալ դէպ ի դաշտն, ոմանք ալ տամալիքներու կանանչներու վրայ նստած կը զուարճանային. միայն մահմետականքն էին, որ իրենց սովորական առևտրոց և գործոց զբաղած, փողոյներ ու վաճառանոցներ կը պտըտէին. անոնց կանայքն ալ որը տամալիքներ ելած և որը տուներու բարձրաւանդակ տեղերը նստեր իրենց գործոց կը նայէին:

Եւս պայծառ ու գեղազուարճ տիւն միջօրէին ժամուն մօտ յանկարծ կերպարանափոխ եղաւ. մէկ անսովոր գունումն ու որոտում մը փրթաւ, կարծես որ գետնին թանձր հողն տրագեցաւ, սանգարամետք յանդիդոց ձայն տուին. գետնին հարաւային կողմէն դէպ ի հիւսիս սաստիկ սասանութեամբ վեր ու վայր կը շարժի, կը ցնցուի. այնպէս որ երեսի քարերն ու հողերն իրար կ'անցնին ովկիանու լեռնակուտակ անլիքներու նման: Եւ թուէր թէ երկնածայր լեռներ իրենց բարձր գագաթները վար խոր անդունդը կ'իջնեն. ու վեր դէպ ամպերը կը ծրարեն. նոյն քաղաքին մեծ ու բարձր շինուածք ու աշտարակքն ալ, տուններուն և շինուածոց իրար անցումն, ճգրտոցն ու ահեղ շառաշման ձայներն՝ ականջները կը խըլացնէին ու մահուան տագնապ կը բերէին ամէնուն, ու լեզուապատառ կիսամեռ կ'ընէին: Եւ մարդ կը կարծէր թէ գետնին լայնապատառ բերանը բացեր է, ու զաշտարհ պիտի կնէ: Բը-

սան և հինգ րոպէէն աւելի տւեց այս շառաչածայն գոռումը . բայց շարժումն ու տարութերն քսանւելոյս ժամ տւեց . ինչպէս որ ծովն խիստ ալեկոծութենէ ետքը դեռևս կատղած ալիքներով ափերը կը ծեծէ և մէջը եղած մանր ու խոշոր նաւերը տարութերելով կը ծրփծրփացնէ , այնպէս ալ գետնաշարժն կը ծփծփացնէր մեր քաղաքը : Երանձրամած փոշի մը փլատակներէն ելնելով երկինքը մթնցուց քաղաքին վրայ . հեռու տեղէն նշմարողները՝ անշուշտ քաղաքը կործանեցաւ կանչեցին . մէջ եղածներն ամէնքն ալ կիսամեռ , մահուան դալուկն երեսներնուն վրայ , ամէն տուն ճիչ ու աղաղակ , սրտատրոփ , շունչ չնի առնելով վայ կանչելով դուրս կը փախչէին , և դուրս եղածները ծունկեր ու գլխերն ծեծելով՝ ներս կը վազէին : Վաշտեր ու բլուրներ զբօսանք ընողներն , շփոթած ու ահաբեկ , քրտնած ու փոշոտած հեալով ու լալով քաղաքը կու գային և քաղաքը եղածներն այնպէս վազելով դուրս կ'ելլային , կարծես թէ թշնամին կամ վայրենի գազան մը կը հալածէր զիրենք :

Նսողք տրորուելով իրենց զաւկները կը փնտռեն , որդիք իրենց ծնողքն , հարսն իր փեսայն , և փեսայն իր հարսն , վայ ու աղաղակն ճիչն ու վայնասուն կը հնչեցնեն փողոցները : Դատերն , որ տներուն մէջ էին , շփոթելով փոխանակ դռնէն դուրս փախչելու՝ տան մէկ մութ ու խոր անկիւն մը մտեր էին , որոց վրայ տունը փլչելով՝ կամ հողուն տակը խեղդուեր էին . կամ ելնելու ճամբան բոլորովին կորուսեր էին . ոմանց ոտքեր ու ծունկեր բռնուած կեցեր էին , և ոմանք մարած ու նուաղեալ ճար չունէին շարժելու : Վեռ այս առաջին վրտանգը կը տւէր , կէս ժամ ետքը մէկ մ'ալ կրկնեց գետնաշարժն իր ահեղ ցնցումն ու սասանութիւն , որ առաջինէն քիչ մը մեղմէր . բայց առաջինին շարժած ու խախտած պատերն և շէնքերն սոսկալի կերպով նետեց , աւերեց ու հիմն ի վեր կործանեց : Եւ մէն շինուածոց ծածքերն կանգուն ու կէս թանձր հո-

ղով բեռնաւորած էին ըստ սովորութեան գաւառին , երբոր սկսան թաղեր ու վաճառափողոցները ահեղ շառաչմամբ մարդկանց վրայ փլչել , այն փլատակաց տակէն սղատ դուրս ելնելու համար Եստուծոյ մասնաւոր հրաշքն պէտք էր . ամէնքին ոտքն ու ձեռքն վրտանգին ահէն բռնուած՝ ապաղայէն կը սոսկային , ով կրնար համարձակիլ ու մօտենալ կիսափլած շէնքի մը , և անոր մէջէն վտանգեալներն ազատել : Եւսպէս ցաւալի էր տեսարանն : Եսոր համար բազմութիւն արանց և կանանց , ծերոց և տղայոց անակնկալ թաղուեցան այն թանձրահող փլատակաց ու աւերակաց ներքեւ , որոց մեծ մասն մեռած գտնուեցան . ողջ մնացեալքն ալ կոտորած ու ջարդուած , խեղ , կիսակենդան , հողուն տակէն ելան . բայց մահուան ձեռքէն չկրցան ազատիլ :

Եւս ահարկու շարժն , որովհետեւ հարաւային Վերականգն լեռներէն սկսաւ , քաղաքին այն կողմի թաղերն՝ որ լեռան մօտ էին , գրեթէ ըստ մեծի մասին վտանգեցան . ասոնք բոլորն ալ այլազգեաց բնակութիւն էին , փրան հիմն ի վեր տապալեցան . շինուածքներ գետնի հաւասար եղան , քարեր , գերաններ վեր ու վար ցրուած , ու ճամբաներուն վրայ փռուած , որպէս թէ սոսկալի պատերազմի մը գնտակակոծութեան ու հարուածոց հանգալած էին , այնպիսի կործանումն կը ցուցնէին . ամէն թաղերու մէջ մեծ մեծ հողաբլուրներ դարձած էին աւերած տներն , ու ամէն աւերակաց մէջ հողուն տակէն ահեղ գոռիւն և ցաւալի մնչիւն ու հեծութիւն կը լսուէր : Ողջ մնացեալ ազգականքն բրիչ և բահ առած կը փորեն յուսահատաբար , ոմանք ալ առկալը ձեռքերով հողն ասփին անդին կը նետեն . մարդ կը փնտռեն այն տիտըր աւերակաց ներքեւ , որոց միջէն ոմանց ոտքերը , ոմանց գլուխը ոմանց ձեռքերը միայն կ'երևան , շատերուն ալ տիտըր հեծութիւնն միայն կը լսուի : Չկար անկարելի իր սիրտ մը որ զայն տեսնելով գետի պէս արցունք չթա-

փէր: Բնիս մ'ամբողջ աւերակներ փռելով մեռածներ կը հանէին. գտան այնպէս մայրեր հողուն տակը, որոնք մատաղ տղաքը գրկերնին առած փախչելու ատեն փրատակներու տակը ոչնչացեր էին: Եթէ մանրամասնաբար հաշուելու ըլլային մեռածներուն թիւն իրեք հազարէն աւելի կ'անցնէր, թող վտանգեալները որ ողջ մնացին: Եթէ մեծ պալատներէն և երեւելի շինուածներէն ոմանք 'ի հիմանց խախտելով, անսխտան եղան. ոմանք կիսէն փլած, կիսէն ալ ասդին անդին ծամածուռ կախ մնացած. մզկիթներու աշտարակաց գլուխներն բոլորն ալ տեղէն թռուչելով գետնի վրայ փռուեր էին. բերդին պատուարներն գլխէ գլուխ ճեղքուեր ու խախտեր էին, միջնաբերդին պարիսպն իր վրայ եղեալ թնդանօթներով հանդերձ հեղեղի պէս վար թափուեր էր. վաճառափողոցներն շատ տարիներէ աւերուած անմարդաբնակ քաղաքի մը պատկեր կրներկայացնէին:

Եթէ կ'ուզես աւելի աղէկ տեսնել և իմանալ գետնաշարժին ուժգին սատրկութիւնը, զնա մաքսատան առաջ եղեալ մզկիթին գմբէթայարկ փլած սրահը զննէ, Եւրո ճամբին չորս կողմն պտըտէ. Եւր դրան պարիսպները տես ուր նետուեր են. միջնաբերդին ճեղքը առած աշտարակներուն նայէ. Եւր փաշային բարձր աշտարակաց ընկած մնացորդները դիտէ, հայոց եկեղեցւոյն առագ դրան գմբէթաւոր սրահին փրատակները զննէ, լեռան մօտիկ թաղերը աչքէ անցուր, ելիր նաև քաղաքէն դուրս ալ զնա լեռներու վրայ մեծ մեծ պատուռածքները տես, ձորերու մէջ ապառաժ քարերու տեղափոխութիւնները քննէ:

Եւրեալ բնակիչքն քանի մը ժամ այնպէս երերեալ ու տատանեալ մնալէն ետքը՝ քիչ քիչ ոգի առին. հարուստ, աղքատ իրենց ընտանեօք հանդերձ մատաղ մանկտին գրկերը առած, փորրիկներու ձեռքերէն բռնած՝ քաղաքէն դուրս քաջու եցան, խրամներու մէջ և բացավայր տեղեր իրենց համար շար-

ժական բնակութիւնները պատրաստել սկսան. հարուստներն տերութենէն վերաններ առին, և պատշաճ տեղեր գտնեցին ու ընտանեօք բնակեցան. իսկ աղքատներն մէկ երկու ձող իրարու կցելով, տուններուն մէջ գտնուած պատուատուն գորգերով ու հնցած կապերտներով և խտիրներով՝ ծածկեցին վրանի նման. այնչափ որ գէթ գիշերը քիչ մը պատսպարուին ցրտէն և ցերեկն արևուն տաքութենէն:

Եւրեւր կային որ իրենց տներուն մէջ պարտէզ ու բացավայր տեղ ունենալով, հոն վրան զարկած կամ խղիկ մը շինած բնակեցան: Եւր զի գետնաշարժին հետ 'ի միասին սկսան երկնից սահանքներն ալ բացուիլ, տանն հինգ կամ քսան օր անդադար անձրև ու կարկուտ և տեղ տարափ կ'իջնար. վրաններն ալ ջուր չէին կրնար բռնել, կաթիլներն ներս կը վազէին. աղքատաց խղիկներն որ պատառատուն կապերտներով ծածկուած էին, լիճ փոխուեցան: Եւր յայտնի դառնաղէտ վեճակի մը մէջ մնաց քաղաքին բոլոր բնակիչն, թէ օտարն և թէ բնիկն երկու ամիսէն աւելի, մինչև որ շարժութեթեպաւ ու դադրեցաւ. և ամէնքն ալ գրեթէ տաքէն ու ցրտէն տազնապելով, կամայ ակամայ սկսան իրենց բնակարանը դառնալ, վեր 'ի վերոյ նորոգութիւն մը տալ աւերակաց: Եւր թէ բնակչաց վիշտն միայն այսչափ չեղաւ, այլ ահարկու պատուհասին հետ կիսասով մ'ալ սկսաւ, զոր սղութիւն կոչեցին. վասն զի ագահ և ընչաքաղց մարդիկ ուր որ ցորեն ու ուտելիք կար, աժան գնով մը իրենց ձեռքը անցուցին, և սով ձգեցին քաղաքին մէջ, մինչև չեւր մը՝ ալիւրն քրտան և հինգ և երեսուն դահեկանի կը վաճառուեր. հացագործք ալ թէ եփելու նիւթ չգտնելով և թէ առ ահի շարժին՝ ներս չկրնալով կենալ ու հաց եփել, ուտելիքն գրեթէ անհետացաւ 'ի միջոյ. աղքատներն մոռցան գետնաշարժին սարսափը, ընկան փողոցներ

չաց մուրալու : Լ'նթութեան նեղութիւնն չարութեան ճամբայ մ' ալ բաւարարականց . գողերն շատցան, սկսան խանութները կոտորել, տուններ մանել ու կողոպտել, որպէս թէ ամենայն ինչ հասարակաց էր . վասն զի ողջ և ամբողջ տուն մը չէր մնացեր : Լ'սպէս երբ մարդկանց անօրէնութիւնք ու չարիքն բազմացան և մեր մեղաց բողոքն մինչև երկինք հասաւ, Լ'ստուած ալ զինեց իր արդարութիւնը մեր դէմ . երկինք և երկիր, տարերք և անօրէն մարդիկ մեր դէմ պատերազմ բացին :

Լ'յն մեծ աղէտալի սասանութեան էտքը զրեթէ ամէն օր զգալի ու անզգալի շարժեր կը պատահէին . բայց քառանկորոգ օրը բաւական ցնցումն տրւաւ, ու աւելի զարհուրեցոյց քաղաքիս թշուառ բնակիչքը . երկու թեթեւ շարժէ վերջ ալ դադարեցաւ առ ժամանակ մի : Հոկտեմբեր ամսոյն մէջ կրկին երեք անգամ ցնցումն տուաւ, ու հանդարտեցաւ մինչև հետեւեալ տարին 1860'ի քսան և ինն մայիսի (ըստ հին տօմարին), որ օր երեք անգամ սասանութիւն եղաւ . ամէնքն ալ անցեալ տարւոյն աղէտքը յիշելով գողացին . բայց Լ'ստուած խնայեց, որ հետեւութիւն մ' ալ չեղաւ, մինչև 1861, փետրուար ամսոյն մէջ զիշերը բաւական սաստկութեամբ երեք անգամ սասանութիւն եղաւ :

Լ'հա ո՛վ բարեսէր ընթերցող, այս է մեր քաղաքին վիճակն մինչև ցայսօր :

ՍԵՐՈՎԲԷ ՎԱՐԴԱՊԵՏ ԲԱՃԵԱՆ

Պողիկոտեալ առ Կրանտոր :

(Տես երես 175)

Նրբոր Հիւպատոսութեան Ժամանակը ըմբատւելով, թէ որ պատշաճ սեպն Հիւպատոսները այն գաւառները թողուլ՝ ուր զբաղած կ'ըլան կամ զանոնք բոլորովին հնազանդեցնելու, և կամ զանոնք կարգադրելու, ան առնն խոսակցողապետք ա-

նուամբ կը կոչուին, և գրեթէ առջինին չափ իշխանութիւն կ'ունենան : Ի սկզբան փոխահիւպատոսի պաշտօնը՝ ժողովուրդը ըստ գրոհից ակումբ հաւաքուած՝ ինքը անձամբ կու տար, և այն միշտ հիւպատոսական անձի մը : Բայց 631 տարուէն սկսեալ օրէնքով մը գաւառաց խնամոց իրաւունքը ծերակուտին անցաւ . սակայն այս գաւառներս այն աստիճանի շատցած ըլլալով որ հիւպատոսները ամենուն չեն կրնար հասնիլ, ծերակոյտը՝ փոխահիւպատոսի անունը և իշխանութիւնն այն կառավարներուն կու տայ՝ որ անոնց վրայ կը կարգէ : Այս պաշտօններուն՝ ամէնը հետամուտ են . վասն զի Հռոմէն շատ հեռու իյնալով, անոր օրինաց ուժը այնչափ ազդեցութիւն չունենար . ունով Հռոմայեցիք այնպիսի տեղուանք իբրեւ իշխանաւոր տեարք վարուելով՝ ոչ միայն իրենց փառասիրութեան փոխարէնը կը գտնեն՝ այլ և իրենց ընչաքաղցութեան յագուրդը : Այսպիսի պաշտօն մանց մէջ է որ մեծ ատենակալք այն ամէն բարեաց փոխարէնը կը գտնեն՝ որ առջի պաշտամանց ժամանակը բռնադատուէր էին զոհելու . որով շատ անգամ այն մէկն որ Հռոմայ մէջ բարի համբաւ ձգեց իր անձին վրայ, չքաշուիր հեռի գաւառներու մէջ անամօթ բռնաբարութիւններով իր պատիւն ուղի տակ առնելու : Փոխահիւպատոսի անունը բոլոր ժողովրդոց ատենեղած է, որոնք որչափ կը յարգեն զՀռոմ՝ այնչափ ալ կ'առնն անոր պաշտօնակատարքը :

Եթէ այն երկիրները, ուր ծերակոյտը ատենակալ կը խրկէ, խիստ կարեւոր երկիրներ չեն, փոխահիւպատոս անունի տեղ՝ փոխապետք տիրող տարի կու տան անոր, ըստ որում որ ծերակոյտը՝ փոխահիւպատոսական կամ փոխապետութեան գաւառներ է այն երկիրը : Այս պատուանունաց իշխանութիւնը մի և նոյն է, միայն ձայնին հնչումը տարբեր : Փոխահիւպատոսին առջեւն զընացող նուիրակները տասուերկու են, ինչպէս են իր ներկայացուցած հիւպատոսին . փոխապետք տիրող վեց միայն ունի : Փոխապետքը՝ առժամանակեայ տեղը կը բռնէ այն գանձաւորին, որ առանց յաջորդ թողլու մեռեր է . երբ Հռոմէն խրկուած նոր գանձաւորը հասնի՝ մէկէն անոր պաշտօնը կը ըմբայ :

Ընդհանուր խօսելով, գաւառական ատենակալները շատ աւելի մեծ իշխանութիւն կը բանեցնեն քան զանոնք՝ որ Հռոմայ մէջ նոյն տիրաւորը կը կրեն : Ամենայն իշխանութիւն իրենց վրայ կը բովանդակուի . ծերակուտին և ժողովրդեան չքեղութիւնը իրենց վրայ լրացած կը տեսնուի . և Հռոմայ օրէնքները, երկրին օրինաց հետ խառնուելէն՝ տկարանալով միշտ, խիստ տկար պատուար մը կը դրժեն այսպիսի ամենակարող մարդկանց : Փոխահիւպատոսի մը տունը՝ ինքնակալի մը տուն կը նմանի . զինուորական կամ քաղաքական սպայներու բազմութիւն մը միշտ իր չորս դին կը պաշտին, և շատ մը նշանաւոր Հռոմայեցի երիտասարդներ իրեն ետեւն կը քայլեն՝ որ պատերազմի կամ կառավարութեան արուեստը սորվին : Բայց որովհետեւ միշտ բացարձակ իշխանութիւնը այս կամ այն մասին վրայ չափաւորեալ է, այսպէս փոխահիւպատոսը չկրնար հետը կնիկ ունենալ :

Այսպիսիք են այն ատենակալութիւնները ուսկից կը բաղկանայ Հռոմայ վարչութիւնը . կան